

Jan Poláček - ŠOKÁRNA JOŠUŮ

Do kovové konstrukce, zhltné temnotou, bily kapky deště. Oblízly rez a padaly dál.

U špiček mých bot jeden z vodopádů končil. Každá krůpěj mlaskla o betón, jako by se s ním líbala na uvítanou.

Kemir škulbl hlavou: "Neslyšíš nic?" zašeptal.

"Jen svinskej déšť."

Vyhlédl z úkrytu a lampa, létající ve větru sem a tam, jej osvětlila. Couvl a paže mu automaticky zamířila k pravé tváři. Nervózně nahmátl čerstvou jizvu tetování. Pod konečky prstů roloval žmolek odtržené kůže, stáhl ho pod bradu a odmrštíl před sebe:

"Podělanej život," zavrčel. Na zakrvavený obličej mu padal déšť, který se mísil s indigovým barvivem a v nafialovělých čůrcích vsakoval do flanelové košile, pocházející z nevyčerpatelného armádního skladu.

Nedalo mi to: "Vypadáš hrozně."

Neurčitě zabručel. Kůže nás obou vypovídaly o nezkušenostech začátečníků. Každý vpich byl hlubokou ranou. Seděli jsme přikrčení mezi vymletými betonovými bloky, mezi jejich vyvalenými břichy nacpanými armovacím drátem, opření jen o špičky stažených zadků.

Oválnou halou duněl proud splašků, jehož ozvěna mi zněla vědomím a vyvolávala ve mně nepříjemné vzpomínky - tolik mi připomněl kanál, který jsem před lety viděl v šokárně Jošů. V mřížoví kopule nad našimi hlavami zbývalo ještě pár kusů skla, po němž pochodovaly kapky bez líbání a s daleko větší razancí. Měli jsme v nohou tolik holých a vydrancovaných místností, že pro mne jejich rytmická produkce znamenala vrcholný kulturní zážitek dnešního dne.

"Kroky," zasyčel Kemir.

Zatracený černoš - uši měl lepší nežli já.

Naslouchal jsem sílícím zvukům. "Asi pravidelná hlídka."

Celý se rozklepal: "V tomhle počasí?"

"A proč ne?"

"Ale univerzitní zónu maj přece vobšancovanou zvenku, dovnitř nikdo ze srandy nepoleze."

Zdvíhal se.

"Seď," chytl jsem ho za ruku, "ani se nehni."

Zpovzdálí zněly nesrozumitelné hlasy.

"Musíme odtud vypadnout," šeptl.

"Nemůžou jít najisto. A stejně by nás s touhle vizáží typovali na nějaký pouliční gang," chlácholil jsem jej.

"Jo," vyrazil, "kdyby nás nechytili právě tady..."

"Tady nebo jinde, dyť je to fuk. Všechno zničili, viděls', už tu nic není."

"Pro nás snad ne, ale pastva pro každého intelektuála," skučel, "tuny informací, kterejm rozuměj jen oni."

"Zvolils' špatnej objekt pro závist," uklidňoval jsem jej. Já byl naštěstí vyrovnaný, vděčný rodičům, že všechno vyřešili už v mém útlém věku, nechali mi v lebce všechno porovnat, pěkně podle zvyku; zbavili mě strachu, že k tomu někdo později použije tvrdších prostředků. Já stoprocentně intelektuálem nebyl.

Kývl: "Žádný brouky v hlavě, ten nejlepší styl pro klidnej život," řekl. V naší situaci to byl ten nejčernější humor.

Vynořili se ze tmy jako smečka honících psů. Patrola pěti Jošů, čtyři maníci a jejich seržant. Dlouhé kutny nasáklé vodou je plácaly po nahých lýtkách. Opírali se o běžecké hole a mířili přímo k nám. Měli tempo stopařů tušících cíl nadosah.

"Krucí," vylétlo mi z pusy. Hnusný Malkolm, to město plné tupců stejných jako já s Kemirem. A tím nám ještě lichotím, my na tom byli hůř. Oni na kšeft, zavánějící elektrickým proudem, nenaletěli. A já, nejstarší syn Rebela Gandy, na ně narazím zrovna při pašování informací z toho nejnebezpečnějšího místa.

Univerzitní čtvrt na okraji města byla skládkou všech těch zakázaných zbytečností.

Z části věcí, které už jen tak snadno zničit nešly, protože nehořely, a z části ze zbytků, které už bez toho zničeného nikomu k ničemu nebyly.

Tiskli jsme se ke stěně, jako bychom se do ní chtěli vsáknout. Čvachtavé kroky zněly z velké blízkosti. Jošuvé už byli před vchodem. Měli nad sebou obláčky páry. Hlasitě oddechovali.

Vzpomněl jsem si na zkušenost, starou pěkných pár let, alespoň deset, prsty obou rukou byste potřebovali, abyste ukázali, kolik to je celkem. Tenkrát jsem byl mrňous, který nevěděl, o čem běží. Co umí ta báječná elektrika jsem tušil jen z her na několika automatech z Polomova nábřeží. Šoupli mě do tubusu, do tmy. Napřed si pokaždé vybavím pocit a teprve potom událost. Měl jsem strach právě jako teď. Pouštěli do mě tu všemocnou šťávu a ona mě rozvibrovala jako mráz malé štěně. Tekla mi tělem, kostmi, krví.

V mozku se mi roztáčela duhová kola. Dělal si, co chtěla, možná to, co chtěli Jošuvé.

Jisté je, že ze mne dostali všechno zavánějící intelektuálistvím.

Seržant pískl. Mrskli sebou, stáli ve dveřích se světlem v zádech a připomínali stíny.

Rozsvítili přenosnou lampu.

"Tady jsou," řekl jeden z nich.

Co byste udělali v takové chvíli? Jak se může tucťák bránit těm, kterým rodiče od dětství vtloukali do hlavy, že pány jsou tu oni?

Seržant stál rozkročený jen několik kroků od nás a štěkal jako správný honící pes, který dostihl svou oběť: "Zvedejte se, půjdete s námi!" Vstával jsem co nejrychleji, aby viděl, jak moc mi záleží na jeho mínění.

"Dostali jsme se sem jen náhodou," přesvědčoval jsem ho. "Není tu nic, co by nás zajímalo."

Žádný věci pro kšeftování, jen bezcennej brak."

"Hodnej hoch," zabručel seržant, "pěkně zpíváš, ale máš smůlu, že ti nevěřím. Načisto si to sjedeme u nás."

"Přece je vidět, kam patříme. S tím svinstvem tady nemáme nic společného."

"Zbytečná námaha," řekl, "mám hodnověrnou informaci."

V hrdle mi vyschlo: "Někdo se nám mstí."

"Neudal vás dobrovolně," vrtěl hlavou. "Našli jsme mu to v mozku mezi dalšíma věcmi hraničícíma se špagátem. Plno vědomostí, který slušnejm lidem motaj šišky."

"To musel bejt cvok," zavřeštěl Kemir.

"V hnízdě, kde byl, cvoci nejsou. Tam zalejzaj jen ty nejhorší lumpové."

Kličkovali jsme v temných vodách, chlapík, který nás najal, o sobě nemluvil. Zařadili jsme jej podle vzhledu. Čisté oblečení, dlouhé vlasy a žádné znaky dožívající technologie, tak oblíbené Jošui. Na první pohled konfliktní typ. Rád by se spoléhal pouze na sebe, ale v hlavě mu vrtalo něco, co nemohl bez pomoci tucťáků zvládnout.

"Jdeme," řekl seržant.

Obstoupili nás a vyvedli do prudkého větru. Zavyl v kovové konstrukci, opřel se do ní, až uvolněná skla zaskřípěla. Jedno vypadlo a jako obrovský list padalo dolů. Komíhale se. Dopředu a dozadu. Ze strany na stranu. S třeskotem dopadlo na zem a rozlétlo se v drobných štěpínkách.

Koridor v ostnatém drátu nás vyvedl ven.

Údolí bylo plné špíny a vyrovnané řady generačních domků, z nichž mnohé otevřelo poslední zemětřesení jako obří otevírák, se cenily do ulice očouzenými stěnami bytů. Příšerná díra ten Malkolm. Jen o něco živější než univerzitní čtvrť. Na nárožích hořely ohně a po stěnách, končících kdesi v černočerné tmě, poskakovaly odrazy plamenů, chtějící z té dvourozměrné projekční plochy uniknout. Osvětlovaly agitační piktogramy Jošuu s jednoznačně dešifrovatelným významem. Nápadné kresby s opakujícím se námětem smrti.

Dešťové mraky přiklopily město jako poklička a štiplavý kouř se táhl při zemi.

Vycepovaní spoluobčané sledovali eskortu pouze koutky očí a úmyslně přehrávali nezájem o osud neposlušných.

"Co s námi uděláte?" ptal se Kemir.

"Je na čase vám nahlídnout do hlav," řekl seržant, "to, co nedokázaly zákony, zvládne technika. Kolik v hlavě je jedinečnej prostředek na studijní typy."

Dal jsem si dohromady dvě a dvě, právě k tomu mi stačily vědomosti odpovídající úplnému vzdělání po poslední školské reformě. Čekala nás tvrdá cesta.

"Víme, jak na vás," řekl seržant. Z hlasu mu číselná mnohaletá zkušenost, zaměřená ovšem toliko na sání informací zevnitř ven, nikoliv naopak. Byl typickým představitelem nezúčastněných pozorovatelů, postrádajících sebemenší náznak uživatelského přístupu.

Zapřádat s ním hovor nemělo cenu a druzí nás odepsali. Cestou jsme budili daleko větší zájem u smeček zdivočelých psů a koček, než u té fešácké společnosti lidí, poslouchajících Jošui na slovo.

"Běžte dovnitř," přikázal seržant.

Zatlačili nás do úzké chodby, kde u stropu zkomíralo několik šedivých žárovek, pamatujících sériovou výrobu. Pár neoloupaných dlaždiček kvetlo zeleným slizem. Plíseň, náš dech a lidské výkaly splývaly v pronikavou esenci, která už nebyla pachem, ale koncentrovaným jedem.

"Šokárna," zašeptal Kemir.

Zatrnul mi v čelisti: "Přece nás nemůžou..."

Kemir svraštil čelo: "Odrovnej nás," hluboké rýhy vrásek mu obtáčely čelo a tlačily na lebku, jako by ji chtěly rozmáčknout.

Pět prošlapaných schůdků prudkých tak, že jejich staviteli jistě nezáleželo na těch, co po nich budou chodit. Kovové dveře se šedivou oprýskanou barvou, po kterých se táhlo pět škrábanců jakoby od ostrých nehtů a za nimi kachlíkárna.

Na zemi ležela šedavá troska.

"Tady máte toho práskače," ukázal seržant. Muž ležel v kaluži snadno identifikovatelné kapaliny a z pocukávajících svalů bylo zřejmé, že je dosud plný elektřiny. Oči mu z obličeje vygumovala bolest, ponechala otvory plné krvavého bělma a zřítelnice ne větší, než špendlíkové hlavičky, je i připomínaly. Byl nahý a na těle mu jako olejový filtr stál suchý pot.

Pokud tohle byla vědomá forma zastrašení, pak se zdála být zatraceně účinnou. Ten muž se několikrát pokusil sáhnout pravou rukou na prasklý horní ret, ale pokaždé zachytil malíčkem za ucho. Dosud z něj vedly dráty, přichycené ve svorkovnici na ovládacím panelu.

Seržant couvl ke dveřím: "Tady je máte," oslovil místní personál.

"Hele, brácho," řekla černá hlava, čnějící z bílé ošetřovatelské uniformy, "na co ses to dal?" povídaly široké rty pod zploštělým nosem, dotvářejícím africkou fyziognomii.

Kemirovi připadali mírumilovní: "Všechno je to strašnej omyl," koktal. Byl mezi svými a proto nevěřil, že budou i vůči němu stejně agresivní.

"Řek bych, že ve vašem případě může být i poslední," zakvičel tlustoch, jehož lalokovité břicho vytlačovalo do plátna faldy připomínající rituální šroubovici. "Čeká vás hřebík v hlavě."

"Nejmenší zlo pro bloudící," doplnil jej štíhlejší kolega, který, soudě podle projevu, prodělal alespoň nižší kazatelský výcvik Jošuvských ideologů."

"Povíte všechno," pokračoval první, "nebo vám vydríme mozek z těla." Své party znali dokonale.

Sdílnost byla jen slabým odvarem mých pocitů : "Ptejte se, odpovím na každou otázku, nemám co tajit."

"O dobrovolný diskusi nemůže být ani řeč," nechal se rozesmát ten těžší, "tady už není na hraní čas, tady se tvrdě pracuje."

"Kdo půjde první?" ptal se kazatel, namotávající přes loket žlutý kabel.

"Nikdy si nenechám od nikoho vyčíst, že jsem rasista," řekl rozvázně tlustoch a vykročil ke Kemirovi. "Ber to bez předsudků, brácho, nechci se tím nikomu zavděčit. Prostě ti dávám přednost. Nakonec si myslím, že je horší se na to dívat, než zažívat na vlastní mozek."

Připravovali jej pomalu a důkladně. Předem si ale krouceným ocelovým lanem pojistili mě. Mysleli i na to, abych měl dobrý výhled. Kemirovi dali elektrody na ruce i nohy a do švu na temeni zarazili hřebík. Pak do něj pustili proud. Zamávalo to s ním, bedra nadzdvihlo alespoň metr nad podlahu a paty zaseklo do dlažby, jako by to byly kramle.

V hlavě mu asi svítilo světlo. Reflektor pražil proud fotonů do každého koutečku změní buněk a pasíroval z nich obsah ven do kabelu jako odšťavovací robot lepkavý cukernatý sirup do nastavené mísy.

Kazatel si narazil kuklu, do níž byl tok z Kemira směřován. Klasický drátový přenos informací. Něco mezi archeologickou elektronikou a vírou, že dobrá věc se podaří.

Nesrozumitelný technický relikt minulosti, posílený telepatickým tréninkem vyšetřovatelů.

Na chvilku strnul a přejímal Kemirovy myšlenky, které s tichounkým šumotem vytékaly ven: "Nic," cvakal zuby, zachycený zpětnou vazbou probíjejícího systému, "jen náznaky, že informace nesou, ale nikde nic. Tucťácký sny o naší likvidaci, snůška nesmyslů, sprostáren a erotiky."

Tlustoch přikyvoval: "Přidáme grády," pokrčil znalecky nos, "vymáčknu z něj všechno.

Stejně je nakonec vyčistíme úplně."

Kazatel měl v obličeji oboustranný tik, chvěl se, jako by byl z rosolu. Zornice mu jezdily ze strany na stranu, vycházel z něj táhlý brum: "Už dost," vykřikl, "dost, není se čeho chytit."

"Doufám, že se nešetříš," napomenul jej kolega, "víš, že musíme být tvrdí."

"Ještě je tu druhéj," zabručel kazatel, "prošácnem mu lebku a půjdou pod gumu. Ty už nikomu nic rozumného nepovíš."

"Tak jedem," řekl tlouštík. Zjevil se nade mnou jako strašidelná maškarní maska. Mezi zuby otáčel kus špinavé plastické hadičky. Z koutku oka mu vytékala slza. Tvář měl plnou hlubokých a širokých pórů. Uvolněné lícní svaly nade mnou visely jako splasklé balóny padající dolů z nebe.

"Hezká kresbička," řekl a přejel mi ukazovákem po tetování, "hezká ..."

Údržbářská dílna se rozplývala. Lebku mi projel blesk. Úlomky osobních informací se proměnily v hieroglyfy hledající východ.

Jel sled živých obrazů: vystoupení negramotného intelektuála Petra Mola proti Jošuu, dlouhé hladké lano, tělo kolébající se jako kyvadlo; šikštráfek z Molovy sekty s kravatou a zastřiženým knírem šimrajícím na tváři, který nás najal; sgrafito plné symbolů doporučené jím k naší mimořádné pozornosti. A do toho zvuk praskajícího světa anebo mých kostí.

Mozek byl čistý a prázdný, připomínal naleštěný chrom odrážející modré nebe.

Bylo to jako vypínač, který překlápeli z jedné strany na druhou. Plus, minus. Paměť v tahu. Nechali jen nejnужnější, a i to mě táhlo k zemi. Únava mi podrážděla nohy a rudá spálenina na zápěstí příšerně bolela. Nedokázal jsem si vybavit, kdy nás pustili a Kemir na tom nebyl líp. Probrali jsem se v chudinské čtvrti na východním okraji města.

Přizpůsobili jsme se ani pomalému, ani rychlému tempu davu, který se valil uličkami v bludném kruhu. Místní trh nabízel tu nejlepší možnost ke střesení případných slídilů.

Kemir vyprskl a bláznivě se rozesmál: "Jsme venku, dostali jsme se z toho, vykopli nás!"

Dělal jsem všechno proto, abych donutil k činnosti mozek: "Pamatuješ si něco?"

"Nic. To je nádhera."

Doloval jsem vzpomínky ze stále větší hloubky, ale byla tam jen prázdnota, šumivá prázdnota podrážděných nervů, které se ještě zcela neuvolnily.

Kemir luskl prsty a zakýval do rytmu ramenem. Probudili v něm cosi ze zděděných schopností:

"Je mi fajn," zavyl táhle, "je mi fajn ..."

A potom se obevil on. Poznal jsem jej na první pohled, přestože se oblékl za tucťáka.

Všechno byla jen maska. Měl v sobě nedbalou eleganci intelektuálů, dbajících na detaily a žádný ze zásahů, které provedl na svém zevnějšku, nebyl nevratný.

Stál na místě a dav před ním uhýbal, jako by byl bůžkem, před kterým je třeba se mít na pozoru. Po obou sklech zrcadlovek mu běžely vlasové trhliny tak nepatrné, že svědčily o úmyslu, ne o nehodě. I nad tím, jak rozbíjet, musel uvažovat. Do ucha si ale vetkl integrač od Stejhorna, švába z těch jeho

raubířských automatů plných obrázků citronů, jablek a jiné dávno neexistující zeleniny. Prostě neměl tucha, co právě frčí v nižších vrstvách.

Choval se ale náramně sebevědomě: "Jsem rád, že vás vidím, hoši," vycvrnkl brýle na čelo a mrkl na nás vybledlým rybím okem. Zkoumavě nás sledoval a zřejmě doufal, že nám svou vizáží něco napoví.

"Vy jste nás tam poslal," řekl Kemir.

"Jasně," přikývl a zhoupl se na podpatcích, "tak mě tedy poznáváte?"

"Jo," v mém hlase by nadšení nenalezl.

"Je vidět, že v tom jedete od dětství, mě by tou čistící kůrou odrovnali."

"Zase s námi maj jednoduchou práci," posteskl si Kemir, "vědí, jak na to," odpověděl slovy seržanta.

"Typický znak potencionálních intelektuálů," podotkl muž.

"To, co jsme si kvůli vám zapamatovali, je pryč," vracel jsem jej do reality, "definitivně pryč, ztracený anebo zapomenutý."

Hleděl na mne pobaveně, jako bych byl jen jeho povedený trik: "Do mozku jste měli uložený jen matoucí přívazek," řekl vítězně.

"Projeli nám je ale důkladně, ještě je v něm cejtim."

Měl trpělivost člověka, který dosud nedostal to, co chtěl: "Vrtali na nepravém místě," řekl pyšně, "dřeli vám mozek, ale toho nejdůležitějšího si nevšimli."

"Čeho?" ptal jsem se.

"Kůže, vaší kůže. Ti hlupci se podívali jenom dovnitř. Podcenili obal, netušili, že má větší informační hodnotu než obsah. Na ní je základ, který nám chyběl."

Roztrhl jsem košili: "O tohle vám tedy šlo?"

Zálibně hleděl na tetování: "Je tam všechno," zaječel, "úplně všechno, rozumíte?!"

Celá abeceda. Znaky a ke každému obrázek, vážící se na jeho zvukovou podobu."

"Tvrdil jste, že nás ta výzdoba bude chránit."

"A nelhal jsem. Tyhle nesmazatelné kresbičky měly dvojí účel. Za prvé je důležitý jejich obsah a za druhé se nosí mezi týpky, po kterých právě pro tuhle primitivní zálibu, usnadňující identifikaci, tak drsně nejdou."

"K čemu to vlastně je?" vyzvídal Kemir.

"Uděláme z Jošůů vzdělance. A vy jste nám pomohli propašovat ten nejjednodušší výukový program, který je přesně na jejich úrovni. Naučíme je číst. Tím je odrovnáme spíš než čímkoliv jiným," nastiňoval mysteriozitu vzdělání. "Nacpat všechno do nich, znamená asi rozpoutat tu nejkomplicovanější reklamní kampaň, ale pokud se obrázky objeví na všech volných plochách, nakonec jim v hlavách uvíznou ..."

Konečně mi došlo, co je na tom všem nejsměšnější.

"Bože," rozchechtal jsem se. Smál jsem se, až mi tekly slzy, až jsem nemohl chytit dech, "my jsme nesli na trh svou vlastní kůži!"